

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma için daha iyi yargı

Av. Mehmet Gün

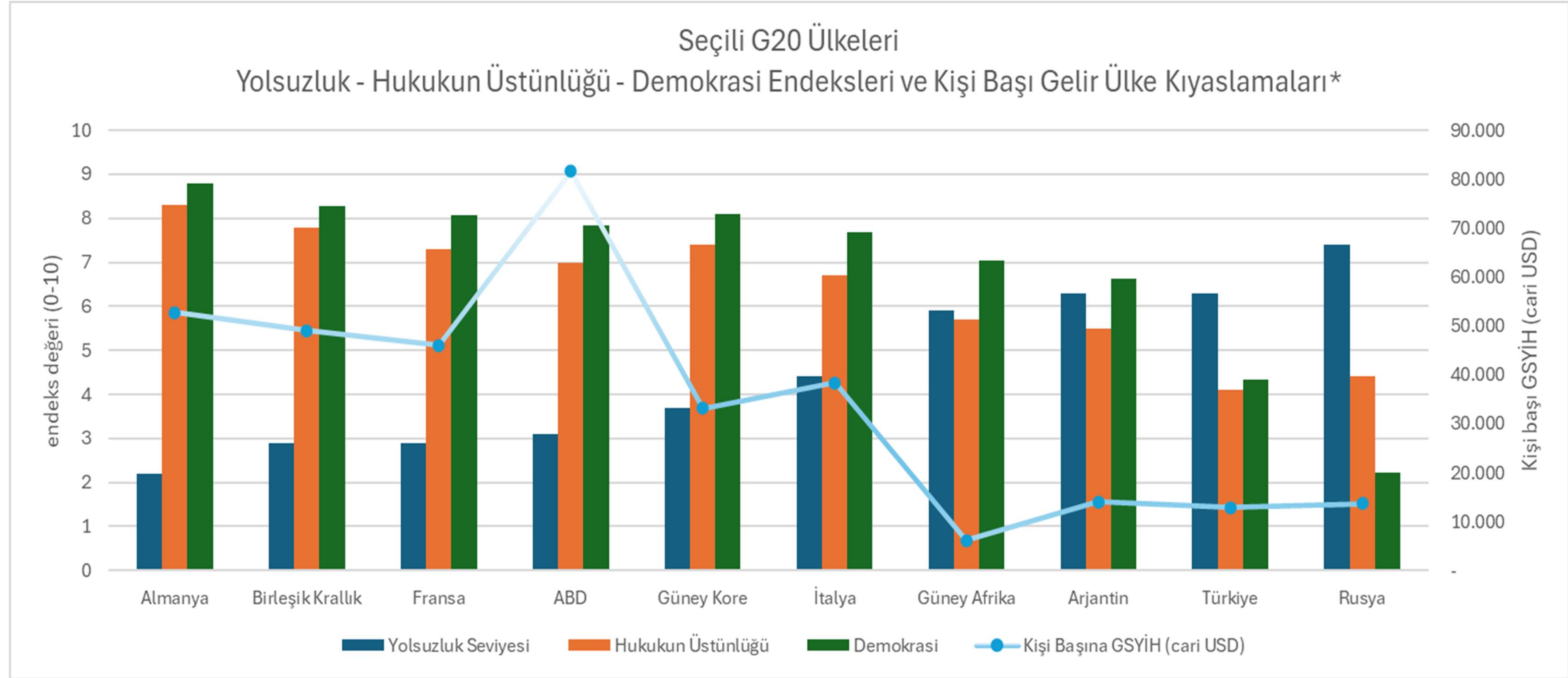
Trabzon

25 Haziran 2024

www.dahaiyiyargi.org

İtibar ve refah hukukla artar!

Kaynak: Transparency Int.; WJP 2023, Ekonomist EIU 2023, IMF 2023

Not: Yolsuzluk Algısı Hukukun Üstünlüğü değerleri 01-10 aralığına uyarlanmıştır.

Yargımız iyi değilse itibarımız kötüdür!

İki temel sebep Türkiye'nin ekonomik itibarını olumsuz etkiliyor:

1. Yönetimde istikrarsızlık:

Çünkü yöneticiler cezadan fiilen bağışık; görevi ihmal, keyfilik ve kötüye kullanma suçlarında yargı hesap soramıyor.

ve buna izin ve imkan veren

2. Yargı'da ve hukukun üstünlüğünde aksamalar.

Ekonomi yönetimi itibarımızı da yönetir!

Devlet ve ekonomi yönetimi, akla, bilime ve gerçeklere aykırı olarak Türkiye'yi **“dünyanın en pahalı ekonomi deneyi”**ne soktu.

Eylül 2021’de enflasyon yüzde 19, politika faizi yüzde 18 idi.

Fakat, Merkez Bankası bilime ve ekonominin gereklerine aykırı olarak politika faizlerini yüzde 8,5’a indirdi, enflasyon hızla yüzde 80’a sıçradı.

Yöneticilere yargı hesap soramıyor

Ekonomik istikrarı bozan cumhurbaşkanı ve bakanları, hukuken sorumlu tutmak fiili olarak imkânsız.

Devleti ve ekonomiyi keyfî yönetebilir ve hatta yolsuzluk yapabilirler fakat soruşturulamazlar!

Yargı yetersiz ve güvenemiyoruz

**Türkiye'nin en temel yapısal sorunu hukuk,
ve hukukun üstünlüğünü gerçekleştiremeyen yargıdır.**

Hukuk yargının kendi içinde bile aksıyor.

Her yıl açılan 10 milyon civarındaki davada adil yargılama hakkı ihlal oluyor.

Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı'nın rüşvet karşılığı karar verdiklerini resmen ihbar ettiği hâkimler hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) soruşturma izni vermedi.

İtibar için

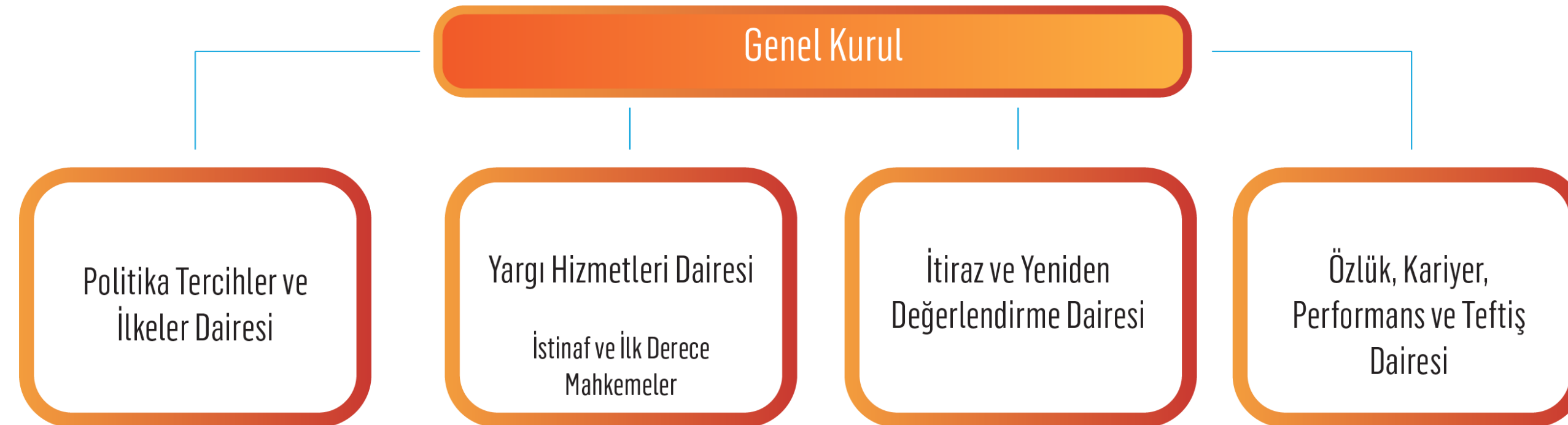
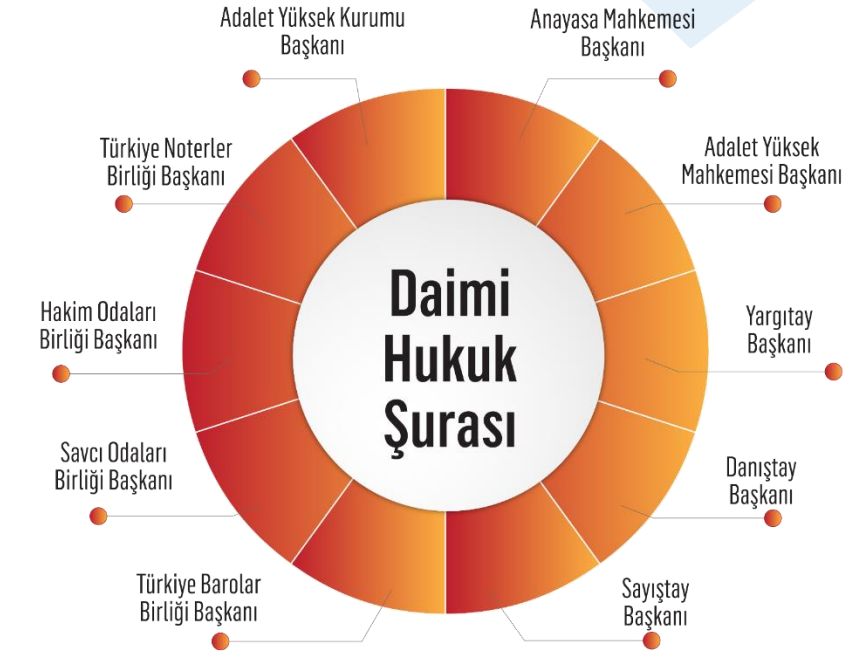
A'dan Z'ye

Türk Yargı Reformu:

Adalet Yüksek Kurumu

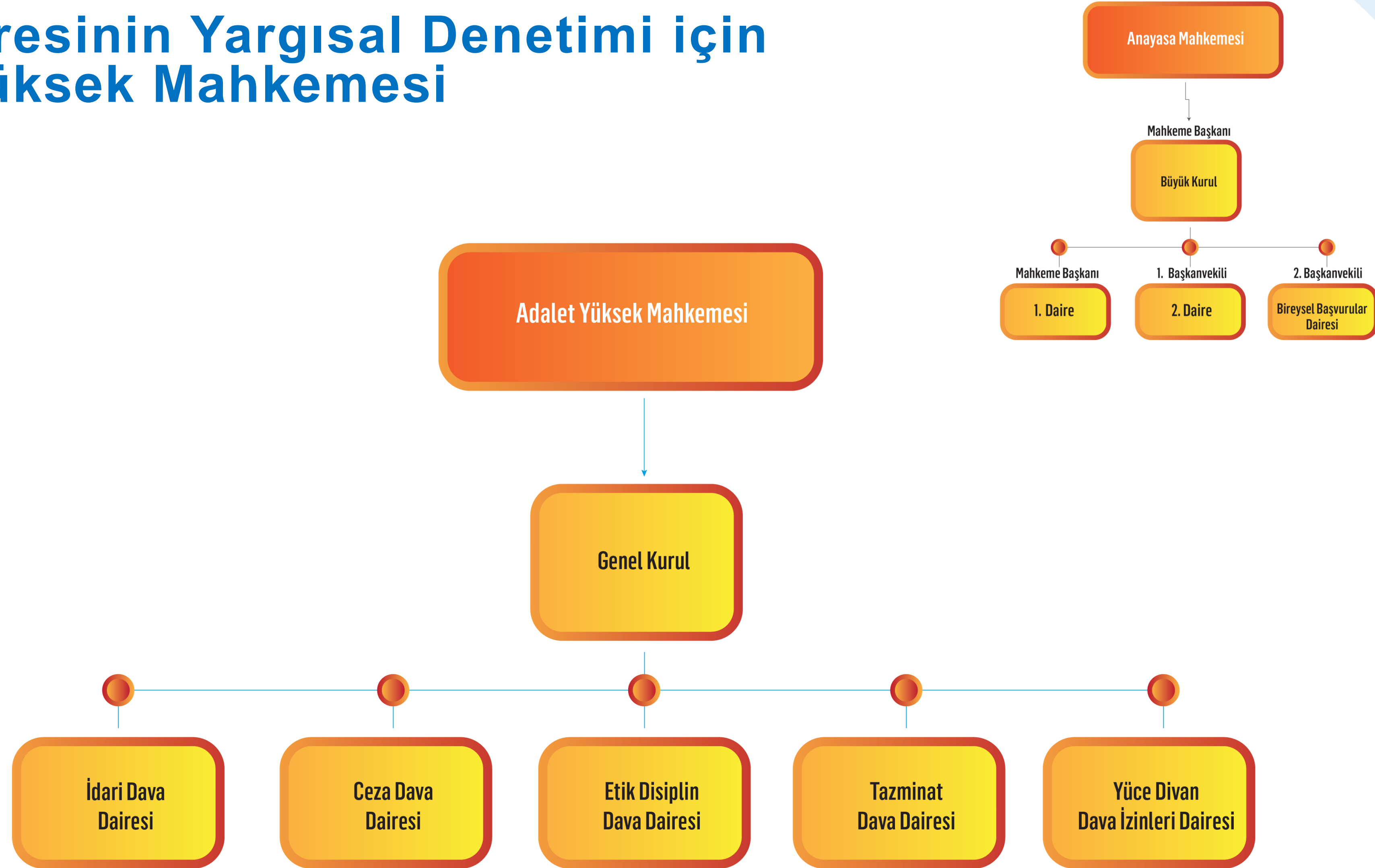
- > Kaliteli hizmet üretimi odaklı,
- > tam şeffaf ve hesapverir,
- > tam bağımsız,
- > düzenleyici kurum.

Hukuk Mesleklerinin Her Biri İçin:

Yargı İdaresinin Yargısal Denetimi için Adalet Yüksek Mahkemesi

Uzmanlıkta Yoğunlaşma Halkın Ayağına Hizmet

Modern Uyuşmazlık Yönetimi Anlayışı

1

Milli Uyuşmazlık Veri Tabanı

- Yargıya gitme ihtimali olan bütün uyuşmazlıklar: ihtarname, idari cezalar, dilekçeler UYAP'ta bir veri tabanında, birleştirilerek büyük veri (big data) oluşturulur.
- Buradan yargıya gelebilecek işler nitelikleri ile birlikte önceden kestirilir. Yargının kaynakları buna göre önceden hazırlanır.
- Uyuşmazlıkların çözümü sağlanıncaya kadar bu özgün MUVT numarası ile takip edilir.

2

İfşa, Uzlaşma ve Hazırlık

- Taraflar ve ilgililer uyuşmazlıkla ilgili bilgileri dürüstçe birbirine açıklar.
- Bilirkişiyi taraflar bulur, tanıkları birlikte ön sorgusunu yaparlar. Sürece Adli Hazırlık mahkemeleri nezaret eder, suistimalleri önler.
- Uzlaşma, arabuluculuk, tahkim ve sair alternatif çözümler teşvik edilir.
- Mahkemeye gidecek dosyanın tam hazırlanması sağlanır.

3

Uyuşmazlık Çözümü

- Adli hazırlık mahkemeleri dosyanın tekemmül ettiğine ve davanın açılacağına belirler.
- Karşılıklı dilekçe teatisi yapılır.
- Tek celse duruşma başlar.
- Duruşmada taraf asiller, tanıklar ve bilirkişilerin gelmesi zorunlu kılınır.
- Tek celsede deliller ve hukuki konular tartışılır.
- Tek celse sonucunda karar verilir.

Karar vericiler, dokunulmazlar ve yöneticilerin hukuka riayet etmelerini ve herkese karşı hukukun üstünlüğünü sağlamak için:

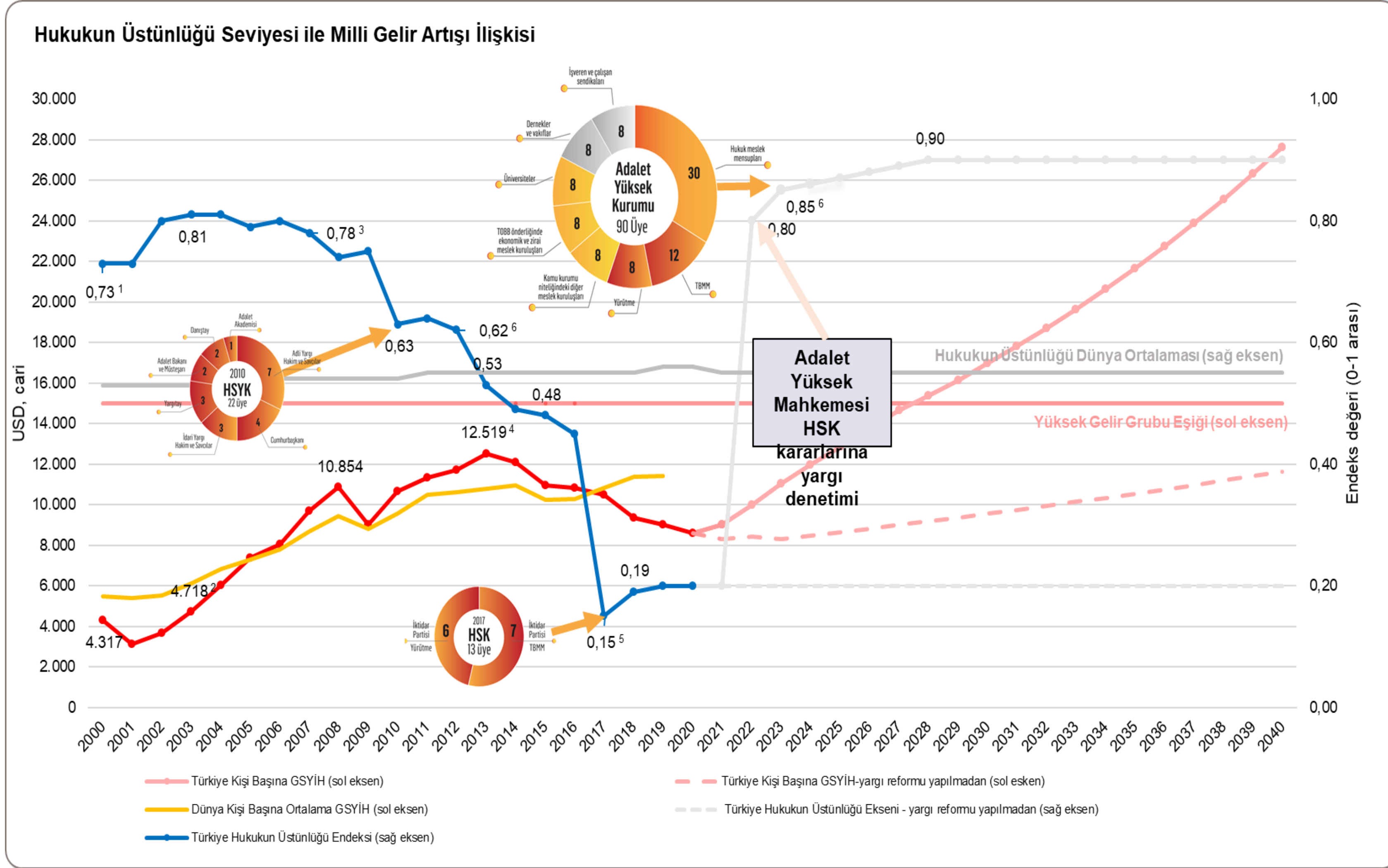
- **Yargı dahil kamu görevlilerinin suçlarını soruşturmada kurum ve idari amir izin şartı kaldırılmalı, ancak davalarına uzman mahkemeler bakmalı,**
- **Dokunulmazların suçlarını soruşturmaya, Yüce Divan'da dava açmaya TBMM değil Adalet Yüksek Mahkemesi karar vermeli,**
- **Kürsü dokunulmazlığını yargı korumalı ve geliştirmeli,**
- **Cezasızlık ve algısı giderilmelidir...**

daha iyi yargı

TEŞEKKÜRLER

Refah yargı ile düşer, yargı ile yükselir.

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma için daha iyi yargı!

Ekonomi ve Hukuk Buluşmaları
Trabzon – 25 Haziran 2024

Av. Mehmet Gün
KONUŞMA METNİ

İtibar yargı ile kazanılır!

İtibar, verilen söz ve taahhütlerin yerine getirmek ve getirileceğine itimat oluşturarak kazanılır.

Esnaf'ın, tüccarın, iş insanlarının, çalışanların, tedarikçilerin ve diğer ekonominin aktörlerinin itibarı da, hukuka bağlıdır!

Bunun için ise yargının hukuk kurallarını herkese karşı her zaman, bağımsız ve tarafsız olarak işletebilmesi, yani görevini yapacağına dair güven oluşturması ve itibar kazanması gerekir.

İtibar yargı ile kazanılır!.

Hukuk olmayan yerde yolsuzluk hakim olur; Yolsuzluk olan yerde refah azalır

Seçili G20 ülkelerine ilişkin grafik hukukun üstünlüğü aksadığında milli gelirin azaldığını gösteriyor. Rusya gibi, doğal kaynak zengini olsalar bile zenginliklerini yolsuzluğa heba ediyorlar.

Yargının görevini yapamadığı yönetici kesime hesap sormadığı ülkelerde hukukun üstünlüğü aksıyor; hukukun üstünlüğü ve adalet aksadığında ülkeye yolsuzluk hakim oluyor. Sonuçta üretim azalır, ekonomi kötüleşir ve milli gelir düşer.

İtibar kaybının köksebebi:

Ekonomi yönetimleri ise, kararları ile ekonominin aktörlerinin taahhütlerini yerine getirip getirmeyeceğini, yani itibar kazanıp kaybedeceğini belirler. Türkiye'nin ekonomik itibarını iki temel sorun kötüleştirmekte:

1. Yönetimde istikrarsızlık:

Çünkü yöneticiler cezadan fiilen bağışık; görevi ihmal, keyfilik ve kötüye kullanma suçlarında yargı hesap soramıyor.

2. Yargı'da ve hukukun üstünlüğünde aksamalar.

Ekonomi yönetiminde keyfilik ve istikrarsızlık:

Son yıllarda devlet ve ekonomi yönetimi, akla, bilime ve gerçeklere aykırı olarak Türkiye'yi "dünyanın en pahalı ekonomi deneyine" soktu:

- Eylül 2021'de enflasyon yüzde 19, politika faizi yüzde 18 idi.
- Enflasyonu düşürmek için politika faizini bir iki puan artırmak yetiyordu.
- Fakat, TCMB bilime ve ekonominin gereklerine aykırı olarak politika faizlerini yüzde 8,5'a indirdi; enflasyon hızla yüzde 80'a sıçradı.
- TÜİK'in istatistiklerine itimat ciddi şekilde erozyona uğradı, ekonomik kararlar sağlıklı bilgi olmadan verilir oldu.

İş dünyası önünü göremiyor, uzun vadeli hesap ve yatırım yapamıyor.

Yurt içinde yerleşikler bile uzun vadeli yatırımlarını başka ülkelere kaydırıyor.

Bu arada en kıymetli değerlerimiz yabancılara gidiyor.

Yöneticilere hesap sorulamıyor

Ne yönetimin dünyanın en pahalı en berbat ekonomik deneyini yapmasına engel olabildik ne de ekonomi yönetimindeki ve yargıdaki görevini ihmal ve ihlal eden görevlilere hesap sorabiliyoruz!

Keyfi, tutarsız ve öngörülemez makro kararlarla ekonomik istikrarı bozan cumhurbaşkanı ve bakanları hukuken sorumlu tutmak fiili olarak imkânsız.

Anayasa'nın 105'inci ve 106'ncı maddeleri gereğince soruşturma teklif etmek için 301 milletvekilinin, soruşturma kararı almak için 360 milletvekilinin oyu gerekiyor. Bu ağır nisapların gerçekleşmesi imkânsız; iktidarın çoğunluk oyları bile yeterli değil.

Yargı yetersiz ve güvenemiyoruz

Hukuk yargının kendi içinde bile aksıyor.

Her yıl açılan 10 milyon civarındaki davada adil yargılama hakkı yaygın olarak ihlal oluyor. Anayasa Mahkemesi bile, bu ihlalleri artık incelemeyeceğini belirtti.

Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş davalarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) ihlal kararlarının gereği yerine getirilmiyor.

Anayasa Mahkemesinin Enis Berberoğlu ve Haluk Gergerlioğlu'nun haklarının ihlaline dair kararları yerine getirildiği halde Can Atalay hakkındaki ihlal kararına Yargıtay 3'ncü Ceza Dairesi de TBMM de uymadı.

Yöneticilere hesap soramayan yargı, kendi mensuplarına da hesap soramıyor. İlk derece hakimlerin suçlarını soruşturmak için üyelerinin tamamını siyasilerin belirlediği HSK'nın; HSK'nın seçtiği Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin suçlarını soruşturmak için kendi kurumlarındaki mesai arkadaşlarının soruşturma izni vermesi şart. Ayyuka çıkan olaylarda bile bu izin kolaylıkla verilmiyor. Anadolu Cumhuriyet Başsavcısının rüşvet karşılığı karar verdiklerini resmen ihbar ettiği hakimler hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) soruşturma izni vermedi. HSK, avukatların şikayet ettiği hakimlerin soruşturmasına izin vermiyor. Der Spiegel dergisinin haberinde bir Alman bankasının rüşvet verdiği iddia edilen Yargıtay üyeleri hakkında, mesai arkadaşları soruşturma izni vermediler. **Yargı siyasetin bir enstrümanı haline gelmiş, siyasallaşmış ve siyasi saiklerle karar verebilir, siyasiler yargılamalara etki edebilir hale geldi. Ekonomimizi güçlendirmek için bu acı gerçekle mutlaka ve samimi olarak yüzleşmek zorundayız.**

Yargı görevini yapabilir olsaydı...

Örneğin 1946'da çoklu parti sistemine geçerken bir Anayasa Mahkemesi kurmuş olsaydık 1960'ta ihtilal olmayabilir, demokrasimiz ve refahımız Güney Kore'dekine benzer bir gelişim gösterebilirdi.

Eğer yargı, yürütme gücünü (cumhurbaşkanı, bakanlar ve merkez bankası yöneticilerini) hukukla sınırlandırabiliyor, makro ekonomik karar alan bu **yönetici kesime özgürce hesap sorabilir olsaydı** yöneticiler keyfi ve hatalı kararlar alamazlardı!

Yargı, doğal görevini yapabilseydi bu günlerde acısını çektiğimiz ekonomik sorunlar ortaya çıkmazdı.

Başkanı olduğum Daha İyi Yargı Derneğine göre:

Sürdürülebilir kalkınma bağımsız yargı ve sağlayacağı hukukun üstünlüğü ile mümkündür. Bu amaçla;

- 15 yılı aşan bilgi birikimi ile Türkiye'nin tüm yargı sorunlarının bütünleşik çözümü için yenilikçi çözüm önerileri geliştirdik, ilgili ilgili kanun taslaklarını ve anayasa hükümlerini hazırladık.
- 2021 yılında "A'dan Z'ye Türk Yargı Reformu" ismi ile Türkçe ve İngilizce olarak yayınlayarak ulusal ve uluslararası tartışmaya açtık.
- Ekonomi ve Hukuk Buluşmalarında ve yoğun bir kampanya ile Türkiye'de hukuk ve iş dünyasına ve STK'lara tanıttık.
- Yenilikçi çözüm önerilerimiz hem Türkiye'de hem AB'de hem de uluslararası uzmanlar nezdinde oldukça yüksek kabul gördü.

Daha İyi Yargı Derneği;

- tam bağımsız ve tüm yargı paydaşlarını temsil eden **Adalet Yüksek Kurumu** kurulmasını, Hakimler ve Savcılar Kurulu ile Adalet Bakanlığındaki yan hizmetler hariç yetkilerin bu kuruma devredilmesini,
- yargı idaresine ilişkin bütün kararların yargısal denetime açılmasını,
- yılda iki kere toplanacak **Daimi Hukuk Şurası** ile yargı hizmeti üreticileri ile muhatapların buluşup anlaşmasını,
- **hakim ve savcılarının da kendi meslek kuruluşlarına** sahip olmalarını,
- çağdaşları ile yarışır kariyer planı içeren **Yeknesak Hukuk Meslekleri Kanunu** çıkarılmasını, yargının hukuk teorisi ile pratiğini birleştirmesini,
- modern uyuşmazlık yöntemi benimsenerek uyuşmazlıkların yargı öncesinde yönetilmesini, toplumda uzlaşma ve dayanışmanın artırılmasını, **4-5 sene süren davaların 3-4 ayda bitirilmesini,**

- son günlerde açılan 2,500'den fazla mahkeme ile yaklaşık 10,000'e çıkan **mahkeme sayısını 2,000 civarına düşürmeyi,**
- karmaşık konularda uzmanlaşmanın merkezlerde yoğunlaşması sağlanırken günlük konularda **yargı hizmetinin vatandaşın ayağına götürülmesini,**
- her türlü **soruşturma izin ve şartları kaldırılarak** herkesin hukuk önünde eşit olmasını ve hukuk devleti ilkesinin tam olarak gerçekleşmesini önermektedir.
- **yasama dokunulmazlıkların yeniden düzenlenerek hem hukukun üstünlüğü hem de dokunulmazlıkların güçlendirilmesini**

Önermektedir. Bu çözümler gerçekleştirildiğinde Türkiye'nin kişi başı milli geliri kısa zamanda 4 – 5 katına çıkarılabilir. Türkiye, dünyanın ileri hukuk devleti ve demokrasileri arasına kolayca girebilir.

İş dünyası ve hukukçuları asrın fırsatını yakalayarak Türkiye'yi kısa sürede dünyanın en ileri devletleri arasına girmesi için bu çözümlerin hayata geçirmeyi talep etmeye ve destek vermeye davet ediyorum.